

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na temelju odredbe članka 15. točke 2. i članka 8. stavaka 1. i 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ broj 140/05 i 12/12), članka 78. i 97. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13) u postupku posrednog nadzora pokrenutom po službenoj dužnosti nad poslovanjem leasing društva Erste & Steiermaerkische S-Leasing d.o.o., Zagreb, Zelinska 3, OIB: 46550671661, zastupanom po članu uprave Krunoslavu Županu i članu uprave Vladimiru Kristijanu, na sjednici Upravnog vijeća održanoj dana 22. travnja 2021. donosi

RJEŠENJE

1. Društvu Erste & Steiermaerkische S-Leasing d.o.o., Zagreb, Zelinska 3, OIB: 46550671661, radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, nalaže se:

- 1.1. od dana zaprimanja ovoga Rješenja s primateljima leasinga sklapati ugovore o leasingu na jasan i razumljiv način tako da:
- u ugovorima o financijskom leasingu koji se sklapaju s promjenjivom kamatnom stopom vezanom uz određeni promjenjivi parametar bude jasno određena struktura kamatne stope te način usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom,
 - u ugovorima o operativnom leasingu koji se sklapaju s promjenjivim leasing obrokom vezanim uz određeni promjenjivi parametar bude jasno određen način obračuna leasing obroka te način usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom.

Kao dokaz o izvršenju ovoga naloga, društvo Erste & Steiermaerkische S-Leasing d.o.o., Zagreb, Zelinska 3, dužno je u roku od 30 dana od zaprimanja ovog Rješenja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s:

- izmijenjenim te od strane Uprave usvojenim tipskim ugovorima o leasingu (obrazac ugovora i opći uvjeti),
 - mišljenjem internog revizora o provedbi naloga iz ove točke ovog Rješenja,
 - drugim dokazima koji potvrđuju izvršenje naloga iz ove točke ovog Rješenja.
- 1.2. u roku od 30 dana od zaprimanja ovog Rješenja dostaviti pisano očitovanje Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga o aktivnostima koje je poduzelo prema svim primateljima leasinga čije su ugovorne obveze neosnovano i netransparentno jednostrano izmijenjene na način da je od 2009. usklađivalo promjenjive kamatne stope (temeljem kojih je obračunavalo leasing rate/obroke) s vrijednošću referentnih kamatnih stopa koje nisu odgovarale tržišnim vrijednostima.
2. Društvu Erste & Steiermaerkische S-Leasing d.o.o., Zagreb, Zelinska 3, OIB: 46550671661, nalaže se da u roku od 5 dana od dana primitka ovoga Rješenja, na početnoj internetskoj stranici društva Erste & Steiermaerkische S-Leasing d.o.o., objavi da je Hanfa donijela ovo Rješenje dana 22. travnja 2021., sa mrežnom poveznicom na internetsku stranicu Hanfe na kojoj je ovo Rješenje objavljeno i tu obavijest drži na početnoj internetskoj stranici neprekidno 60 dana.

O b r a z l o ž e n j e

Na temelju članka 78. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13; dalje u tekstu: Zakon), a uzimajući u obzir dokumentaciju zaprimljenu u sklopu predmeta KLASA: 973-04/19-01/23, ovlaštene osobe Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) obavile su po službenoj dužnosti posredni nadzor nad poslovanjem društva Erste &

Steiermaerkische S-Leasing d.o.o., Zagreb, Zelinska 3, OIB: 46550671661 (dalje u tekstu: Društvo) po predmetu nadzora obračuna kamatnih stopa po ugovorima o leasingu.

O obavljenom posrednom nadzoru dana 21. siječnja 2021. sastavljen je Zapisnik o obavljenom nadzoru, KLASA: UP/I 973-06/21-01/02, URBROJ: 326-01-50-52-521-21-2, (dalje u tekstu: Zapisnik). Društvu je omogućeno ostvariti i zaštititi svoja prava i pravne interese sukladno članku 88. stavku 2. Zakona, a u svezi s člankom 92. stavkom 3. Zakona na način da je imalo pravo uložiti prigovor na Zapisnik, odnosno dostaviti eventualne primjedbe uz koje je bilo dužno priložiti dokumentaciju kojom dokazuje osnovanost navoda. Društvo je dana 29. siječnja 2021. dostavilo podnesak „Prigovor na Zapisnik o obavljenom nadzoru od 21. siječnja 2021.“ (dalje u tekstu: Prigovor).

1.1. Nadzorom nad transparentnošću aktualnih ugovornih odredbi utvrđeno je da u ugovorima o financijskom leasingu nije jasno određena struktura promjenjive kamatne stope odnosno koji je dio kamatne stope podložan promjeni, a koji ostaje nepromjenjiv, u ugovorima o leasingu sklopljenim s promjenjivom kamatnom stopom nije jasno određena primjena referentne kamatne stope i mogućnost promjene kamatnih stopa zbog „promjene uvjeta na tržištu novca“ te da ugovorne odredbe omogućuju Društvu jednostranu izmjenu leasing rata/obroka bez utjecaja druge ugovorne strane.

S obzirom da odredbe ugovora o leasingu kojima su određene kamatne stope (odnosno leasing rate/obroci) i njihove izmjene nisu napisane na pregledan i razumljiv način tako da primatelju leasinga omogući raspolaganje svim bitnim informacijama o uvjetima ugovora iz kojih će biti vidljiva prava i obveze ugovornih strana Hanfa je utvrdila da je Društvo prilikom sastavljanja ugovora postupilo suprotno članku 3. stavku 2. Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope („Narodne novine“ br. 66/14 i 86/18; dalje u tekstu: Pravilnik o ugovorima).

U odnosu na zaključke Hanfe iz Zapisnika Društvo u Prigovoru ističe da je, iako su i prijašnje ugovorne odredbe bile transparentne, razumljive i dostatne sukladno važećoj regulativi, Društvo u cilju postizanja veće transparentnosti i jasnoće ugovornih odredbi, dana 17. srpnja 2020. usvojilo Odluku kojom su izmijenjene i dopunjene odredbe općih uvjeta uz ugovore o financijskom i operativnom leasingu na način da je u općim uvjetima uz ugovore o financijskom leasingu dodatno definiralo vrste kamatne stope, parametre o kojima ovisi promjena kamatnih stopa, tržišno usklađenje referentne kamatne stope te posljedično tome uskladu leasing rate dok su opći uvjeti uz ugovore o operativnom leasingu upotpunjeni s dodatnim odredbama o uskladi leasing obroka te parametrima o kojima ovisi usklada.

Društvo je u privitku Prigovora dostavilo izmijenjene opće uvjete: Opći uvjeti uz ugovor o operativnom leasingu broj OL-08030, Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasingu broj FL-08030, Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasingu za potrošače (s obvezom kasko osiguranja) broj FL-08030, Opći uvjeti uz ugovor o financijskom leasingu za potrošače (bez obveze kasko osiguranja) broj FL-08031 te Odluke Uprave Društva od 17. srpnja 2020. o izmjeni Općih uvjeta, odnosno o usvajanju akata odjela Računovodstva, financija i kontrolinga. Društvo je u Prigovoru navelo da su važeći opći uvjeti uz ugovore o leasingu objavljeni na službenim web stranicama Društva. Iz navedenog je Hanfa zaključila da dostavljeni opći uvjeti nisu trenutno važeći već da se trenutno važeći opći uvjeti nalaze na internetskim stranicama Društva.

S obzirom na nove činjenice koje su se pojavile u postupku nadzora odnosno na novu ugovornu dokumentaciju, a kako bi se Hanfa u potpunosti uvjerala da su postupanje i dokumentacija Društva usklađeni sa zakonskim i podzakonskim odredbama te radi potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, Hanfa je od Društva zatražila dostavu preslike jednog ugovora o financijskom i jednog ugovora o operativnom leasingu sklopljenih nakon stupanja na snagu novih općih uvjeta. Društvo je udovoljilo zahtjevu Hanfe te je dostavilo primjerak ugovora o financijskom leasingu sklopljenog uz aktualne opće uvjete (verzija FL-08040) važeće od 11. siječnja 2021. te primjerak ugovora o operativnom leasingu sklopljenog uz aktualne opće uvjete (verzija OL-08040) važeće od 11. siječnja 2021. godine.

Uvidom u dostavljeni ugovor o financijskom leasingu utvrđeno je da je u obrascu ugovora (posebne odredbe) naveden iznos nominalne kamatne stope te je navedeno da se visina rate obračunava i usklađuje prema referentnoj kamatnoj stopi EURIBOR 3 MJESEČNI. U općim uvjetima uz ugovor o financijskom leasingu pod točkom 11.4. (Ugovorena promjenjiva kamatna stopa) navedeno je:

(11.4.1.) *Promjenjiva kamatna stopa (P) je stopa čija je visina podložna izmjenama tijekom trajanja Ugovora sukladno sljedećom metodologijom utvrđenim pravilima za promjenu. Promjenjiva kamatna stopa (P) sastavljena je od promjenjivog (Pr) i fiksnog dijela (F) odnosno $P = Pr + F$, gdje je: Pr = Promjenjivi (varijabilni) dio promjenjive kamatne stope, parametar (ili više njih) čija promjena ne ovisi o volji nijedne ugovorne strane, a koji je jasan i poznat Primatelju leasinga; F = Fiksni dio promjenjive kamatne stope, određeni broj postotnih poena koji se ne mijenja za cijelo vrijeme otplate bez prethodne suglasnosti ugovornih strana. Isključivo promjena promjenjivog dijela kamatne stope (Pr) ima utjecaj na promjenu visine promjenjive kamatne stope (P) i kamatna stopa će se u svakom referentnom razdoblju mijenjati ili na više ili na niže u punom iznosu vrijednosti promjene.*

(11.4.3.) *Promjena rate zbog promjene kamatne stope ne smatra se izmjenom niti dopunom Ugovora te se za isto ne traži suglasnost Primatelja leasinga, već ga se o istome obavještava pisanim putem.*

Uvodno, Hanfa je u dostavljenim ugovornim odredbama utvrdila kontradikcije. Naime, navedenim odredbama općih uvjeta je definirano da fiksni dio promjenjive kamatne stope predstavlja određeni broj postotnih poena koji se ne mijenja za cijelo vrijeme otplate bez prethodne suglasnosti ugovornih strana. Iz navedenog proizlazi da kamatna marža (fiksni dio) ipak nije fiksna već se može mijenjati uz suglasnost ugovornih strana. Navedena odredba je u kontradikciji s odredbom u istoj točki koja navodi da isključivo promjena promjenjivog dijela kamatne stope ima utjecaj na promjenu visine promjenjive kamatne stope te odredbi iz točke 11.4.3. koja glasi da se promjena rate zbog promjene kamatne stope ne smatra izmjenom niti dopunom Ugovora te se za isto ne traži suglasnost Primatelja leasinga.

Hanfa ne osporava mogućnost Društva da mijenja kamatnu maržu kao sastavni dio promjenjive kamatne stope, ali smatra da promjena kamatne marže mora biti jasno propisana ugovornim odredbama, da o navedenom primatelj leasinga mora biti obavješten na prikladan način te da za navedeno moraju postojati opravdani i dokazivi razlozi.

Nadalje, iz obrasca ugovora je razvidno da je ugovor sklopljen s promjenjivom kamatnom stopom vezanom uz 3m EURIBOR dok iz odredbi općih uvjeta proizlazi da je ista sastavljena od promjenjivog dijela (referentna kamatna stopa) i fiksnog dijela (kamatna marža). Ugovornim odredbama jasno je ugovoren iznos nominalne kamatne stope i vrsta referentne kamatne stope, ali nije ugovoren fiksni sastavni dio kamatne stope odnosno kamatna marža. Kamatna marža (fiksni dio) nije niti određiva jer je iz ugovornih odredbi nepoznato koju vrijednost referentne kamatne stope Društvo uzima prilikom strukturiranja početne nominalne kamatne stope.

Društvo u Prigovoru navodi da je člankom 4. stavkom 2. Pravilnika o ugovorima propisano da ugovor o financijskom leasingu obavezno mora sadržavati nominalnu kamatnu stopu dok podatak o kamatnoj marži nije obvezan sadržaj ugovora o financijskom leasingu da bi ga, kako Hanfa navodi u Zapisniku, Društvo radi transparentnosti trebalo ugraditi u ugovore o leasingu. Sukladno navedenom Društvo smatra da je ugovor u cijelosti usklađen s odredbama Pravilnika o ugovorima.

Zakon u članku 52. propisuje da ugovor o financijskom leasingu mora sadržavati nominalnu kamatnu stopu dok ugovor o operativnom leasingu mora sadržavati iznos leasing obroka. Istim člankom je propisano da ugovor o leasingu može sadržavati i druge odredbe kojima se uređuju odnosi između ugovornih strana u poslu leasinga te da mora biti napisan na pregledan i razumljiv način primatelju leasinga.

Činjenica je da Zakonom nije izričito propisano da marža mora biti obvezni sastojak ugovora o financijskom leasingu, ali je isto tako člankom 52. stavkom 6. Zakona određeno kako ugovor o leasingu mora biti napisan na pregledan i razumljiv način primatelju leasinga.

Nadzorom je utvrđeno da Društvo promjenjivu kamatnu stopu, temeljem koje izračunava leasing rate kod ugovora o financijskom leasingu, strukturira na bazi interno određene kamatne marže koja se ne mijenja i vrijednosti ugovorenog indeksa (referentne kamatne stope) koji je promjenjiv sukladno tržišnim kretanjima. Također, u općim uvjetima ugovora o financijskom leasingu je navedeno da se promjenjiva kamatna stopa sastoji od promjenjivog parametra i fiksnog dijela. Prema tome ako Društvo u općim uvjetima navodi da je kamatna marža (fiksni dio) sastavni dio promjenjive kamatne stope te na osnovu te kamatne marže strukturira promjenjivu kamatnu stopu Hanfa ne vidi razlog zašto bi Društvo uskraćivalo primatelju leasinga podatak o tom sastavnom dijelu kamatne stope bez obzira što isti nije Zakonom određen kao obvezni sastojak ugovora o financijskom leasingu. Hanfa smatra da bi, radi transparentnosti ugovornih odnosa, a kako bi primatelju leasinga bila što jasnije iskazana struktura promjenjive kamatne stope i način njene promjene odnosno visina njegovih obveza po ugovoru, marža trebala biti određena samim ugovorom.

Iz navedenog proizlazi da Društvo nije otklonilo nadzorom utvrđenu nepravilnost da u ugovorima o financijskom leasingu nije jasno određena struktura promjenjive kamatne stope odnosno koji je dio kamatne stope podložan promjeni, a koji ostaje nepromjenjiv.

Nadalje, iz općih uvjeta uz ugovor o financijskom leasingu kao i općih uvjeta uz ugovor o operativnom leasingu nije jasno određeno usklađivanje kamatnih stopa/leasing obroka s promjenama referentnih kamatnih stopa. Naime, ugovornim odredbama nije određen niti određiv trenutak kada će se vršiti usklađivanje s promjenama referentne kamatne stope i koja vrijednost referentne kamatne stope će se pri tome uzimati te koja su to referentna razdoblja.

Pored navedenog, u dostavljenom obrascu ugovora o operativnom leasingu naveden je iznos mjesečnog leasing obroka te je navedeno da se visina obroka obračunava i usklađuje prema indeksu 3m EURIBOR. Točkom 11.3 Općih uvjeta uz ugovor o operativnom leasingu je propisano:

(11.3.1.) Davatelj leasinga će uskladiti iznos leasing obroka u slučaju ugovorenih promjenjivih parametara.

(11.3.2.) U slučaju porasta vrijednosti referentnog indeksa, leasing obrok će porasti dok će u slučaju pada vrijednosti referentnog indeksa doći do smanjenja leasing obroka.

(11.3.3.) Promjena leasing obroka zbog promjene referentnog indeksa ne smatra se izmjenom niti dopunom Ugovora te se za isto ne traži suglasnost Primatelja leasinga, već ga se o istome obavještava pisanim putem.

(11.3.5.) Ako promjena leasing obroka ovisi o kretanju referentnog indeksa EURIBOR-a, taj parametar ovisi o kretanjima na međunarodnom financijskom tržištu. Promjene EURIBOR-a ovise o ponudi i potražnji za novcem na međunarodnim novčanim tržištima i nisu pod utjecajem kretanja na hrvatskom financijskom tržištu, već pod utjecajem međunarodnih financijskih tokova. Promjenjivi parametri mogu se mijenjati na više ili na niže te se sukladno ovim Općim uvjetima, kao i temeljem Ugovora, mijenja leasing obrok. Primatelj leasinga ugovaranjem promjenjivih parametara te prihvatanjem ovih Općih uvjeta prihvaća i rizik promjene leasing obroka uslijed promjene ugovorenih parametara promjenjivosti tijekom trajanja ugovornog odnosa.

Iz navedenih odredbi proizlazi da se leasing obrok obračunava i usklađuje prema ugovorenoj referentnoj kamatnoj stopi. Iz ugovornih odredbi je nejasno kako se leasing obrok obračunava prema referentnoj kamatnoj stopi. U ovom slučaju referentna kamatna stopa eventualno može biti sastavni dio promjenjive kamatne stope temeljem koje se izračunava leasing obrok. Međutim, ugovorom nije određeno da se leasing obrok obračunava temeljem neke kamatne stope čiji bi sastavni dio bila referentna kamatna stopa. Ali leasing obrok se nikako ne može obračunavati isključivo temeljem referentne kamatne stope. Također, iz ugovornih odredbi nije

jasno kako se leasing obrok usklađuje s referentnom kamatnom stopom. Nejasna je uzročno-posljedična veza između promjene referentne kamatne stope i promjene visine leasing obroka odnosno kako promjena referentne kamatne stope utječe na promjenu leasing obroka. Također, u ugovornim odredbama je navedeno samo da će u slučaju rasta referentne kamatne stope rasti i leasing obrok (i obrnuto u slučaju pada), ali je nejasno i neodredivo koliko i kako će se leasing obrok promijeniti. Dakle, iz ugovornih odredbi je nejasna poveznica između promjene referentne kamatne stope i promjene leasing obroka što ostavlja prostor za proizvoljno određivanje leasing obroka od strane Društva.

Slijedom navedenog, nije otklonjena niti nepravilnost utvrđena nadzorom vezana uz nejasnu primjenu referentne kamatne stope.

Nadalje, uvidom u odredbe dostavljenih općih uvjeta utvrđeno je da isti više ne sadrže odredbu o pravu davatelja leasinga na prilagodbu iznosa leasing rate/obroka i drugih naknada za leasing „u slučaju promjena uvjeta na tržištu novca“ te odredbu „da se takvo usklađenje ne smatra izmjenom niti dopunom ugovora, te se za isto ne traži suglasnost Primatelja leasinga“, čime je Društvo otklonilo u tom dijelu nadzorom utvrđene nepravilnosti.

Slijedom svega navedenog, Hanfa smatra da se održavanjem nejasnih i nerazumljivih ugovornih odredbi proces obračuna i izmjene kamatnih stopa u Društvu odvija na nejasan i netransparentan način prema primateljima leasinga. Radi otklanjanja navedene nepravilnosti, a kako bi Društvo s primateljima leasinga sklapalo ugovore o leasingu sastavljene na pregledan i razumljiv način, potrebno je izmijeniti ugovore o leasingu i pripadajuće opće uvjete na način da se kod ugovora o financijskom leasingu jasno iskaže struktura kamatne stope te način usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom, a kod ugovora o operativnom leasingu bude jasno određen način obračuna leasing obroka te način usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom, a kako je to naloženo u točki 1.1. izreke ovog Rješenja.

1.2. Nadzorom nad obračunom kamatnih stopa u ugovorima o leasingu utvrđeno je da je Društvo od početka 2008. do kraja 2011. sklapalo ugovore o leasingu u valuti EUR i CHF kod kojih je obračunavalo leasing rate/obroke temeljem promjenjive kamatne stope (ugovorene ili interno određene od strane Društva) koja se sastojala od fiksnog dijela (kamatne marže) i promjenjivog dijela (vrijednosti ugovorene referentne kamatne stope). Sukladno odredbama ugovora Društvo je bilo dužno usklađivati leasing rate/obroke (odnosno kamatne stope temeljem kojih je obračunavalo te leasing rate/obroke) s tržišnim promjenama ugovorenih referentnih kamatnih stopa (3m EURIBOR i 3m LIBOR) na tromjesečnoj osnovi.

Nadzorom je utvrđeno da u pojedinim razdobljima trajanja ugovora o leasingu Društvo za većinu ugovora nije usklađivalo kamatne stope s tržišnim promjenama referentnih kamatnih stopa. U prvom tromjesečju 2009. te u drugom i trećem tromjesečju 2012. kada su referentne kamatne stope padale Društvo je propustilo uskladiti kamatne stope sa smanjenjem referentnih kamatnih stopa čime je u navedenim tromjesečjima obračunavalo leasing rate/obroke temeljem kamatne stope koja je bila viša od ugovorene za iznos tržišnog smanjenja referentne kamatne stope. U razdoblju od drugog tromjesečja 2009., kao i u razdoblju od četvrtog tromjesečja 2012., pa sve do isteka ugovora Društvo je usklađivalo kamatne stope s vrijednošću referentnih kamatnih stopa koje nisu odgovarale tržišnim vrijednostima. Od drugog tromjesečja 2009. Društvo je za usklađivanje primjenjivalo vrijednost referentne kamatne stope koja je bila za 2 postotna boda veća od tržišne dok je od četvrtog tromjesečja 2012. primjenjivalo vrijednost referentne kamatne stope koja je bila veća od tržišne za 0,56 postotna boda. Takvim načinom obračuna kamatnih stopa Društvo je primateljima leasinga zaračunalo veće iznose leasing rata/obroka od onih kakvi su trebali biti zaračunati sukladno ugovornim odredbama.

Društvo se očitovalo da su odluke o promjeni kamatnih stopa donesene od strane tadašnje Uprave Društva, ali da zbog protoka vremena i mogućeg nenamjernog uništenja s istima ne raspolaže. Povećanje kamatnih stopa u odnosu na ugovorene izvršeno je na ukupno 14.150 ugovora od čega je na dan 31. ožujka 2009. povećanje u iznosu od 2 postotna boda provedeno na 9.436 ugovora (cca 66% portfelja) dok je na dan 30. rujna 2012. povećanje u iznosu od

0,56 postotnih bodova provedeno na 6.272 ugovora (cca 66% portfelja). S obzirom da povećanje kamatnih stopa nije provedeno na cjelokupnom aktivnom portfelju utvrđeno je da je Društvo pri povećanju kamatnih stopa primijenilo selektivan pristup.

Društvo se očitovalo da je promjena kamatnih stopa izvršena sukladno općim uvjetima ugovora o leasingu. Međutim, Hanfa je utvrdila da su ugovorne odredbe koje reguliraju promjenu kamatnih stopa nejasne te da nisu davale pravo Društvu da mijenja kamatnu stopu u tada aktivnim ugovorima o leasingu. Također je utvrđeno da su ugovorne odredbe bile sastavljene suprotno Zakonu o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 35/05, 41/08; dalje u tekstu: ZOO iz 2008.) jer nisu predviđale suglasnost ugovornih strana o izmjeni kamatnih stopa (kao bitnog sastojka ugovora) već su omogućavale jednostranu izmjenu istih od strane Društva.

Prilikom promjene kamatnih stopa Društvo nije jasno i pravovremeno obavijestilo primatelje leasinga o navedenom čime je izbjegnut utjecaj primatelja leasinga na izmjene bitnog sastojka ugovora o leasingu. S obzirom da je jednostrano izmijenilo kamatne stope Društvo je postupilo suprotno odredbama članka 247. ZOO iz 2008.

Kao razlog povećanja kamatnih stopa u ugovorima o leasingu Društvo je navelo povećanje troškova refinanciranja (porast kamatnih marži u primljenim kreditima) i pokriće povećanja rizika poslovanja postojećeg portfelja. Nadzorom je utvrđeno da nije došlo do povećanja inicijalno ugovorenih kamatnih marži u primljenim kreditima (kojima je Društvo financiralo ugovore o leasingu kod kojih je povećalo kamatne stope) odnosno nije došlo do povećanja troškova za Društvo vezanih uz financiranje tada aktivnih ugovora o leasingu, već je došlo do smanjenja istih. Također, povećane troškove rezervacija za loše plasmane koji su nastali za Društvo zbog materijalizacije kreditnog rizika nije opravdano prevaliti na postojeće primatelje leasinga. Slijedom navedenog, Hanfa je zaključila da Društvo nije imalo opravdane razloge za podizanje kamatnih stopa u ugovorima o leasingu.

Uzimajući u obzir sve gore opisano, nadzorom je utvrđeno da je Društvo jednostrano i selektivno povećalo početne kamatne stope temeljem kojih je obračunavalo leasing rate/obroke pri čemu kao podlogu za navedeno nije imalo jasne ugovorne odredbe i opravdane razloge te o navedenim izmjenama nije na primjeren način obavijestilo primatelje leasinga. Tako povećane kamatne stope Društvo je održavalo do isteka ugovora te je na taj način primateljima leasinga zaračunalo leasing rate/obroke u iznosu većem od iznosa kakav je trebao biti sukladno ugovornim odredbama. Navedenim postupanjem članovi Uprave Društva nisu osigurali da poslovanje Društva bude u skladu s odredbama tada važećeg Zakona o leasingu („Narodne novine“ br. 135/06; dalje u tekstu: Zakon iz 2006.) i propisima donesenim na temelju tog zakona, odnosno u skladu s drugim zakonima kojima se uređuje poslovanje leasing društava te propisima donesenim na temelju tih zakona čime su postupili suprotno članku 22. Zakona iz 2006. Pored navedenog, Društvo odnosno članovi njegove uprave su neosnovanom naplatom leasing rata/obroka postupali nesavjesno i nepošteno te protivno pravilima struke i najboljim interesima primatelja leasinga, te na taj način nisu štitili integritet leasing tržišta, a kako je to određeno člankom 43. točkom 1. Zakona.

Društvo u Prigovoru ukazuje na odredbu o zastari iz članka 128. Zakona, koja upućuje da se na zastaru prekršajnog progona počinitelja primjenjuju odredbe Prekršajnog zakona, te stoga nije jasno iz kojeg razloga je Hanfa predmetnim nadzorom obuhvatila ugovore o leasingu iz razdoblja od 2008. do kraja 2011., a sve s obzirom na značajan protek vremena.

Sukladno članku 78. stavku 5. Zakona Hanfa je nadležna za nadzor nad poslovanjem leasing društava osnovanih u Republici Hrvatskoj uz odobrenje Hanfe vezano za poslovanje koje obavljaju na području i izvan Republike Hrvatske. Društvo je svojevrijem pristalo biti sudionik reguliranog leasing tržišta za što je od Hanfe zatražilo i dobilo dozvolu. Na tom tržištu od 21. prosinca 2006. na snazi je regulativa kojom je između ostalog propisano da ugovor o leasingu mora biti sastavljen u pisanom obliku na jasan i razumljiv način primatelju leasinga odnosno propisan je formalizirani sadržaj ugovora o leasingu. Prema tome, s obzirom da je Društvo od dana dobivanja odobrenja za obavljanje poslova leasinga pristalo biti dio uređenog leasing

tržišta dužno je i pridržavati se pravila na njemu. Isto tako, sukladno članku 22. stavku 2. Zakona iz 2006. članovi uprave leasing društva moraju osigurati praćenje rizika kojima je izloženo leasing društvo kod poslovanja te donijeti odgovarajuće mjere kojima će leasing društvo ograničavati rizike.

Sukladno Zakonu Hanfa je nadležna provoditi nadzor nad leasing društvima u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, Zakonom, propisima donesenima na temelju Zakona te drugim zakonima i propisima donesenima na temelju istih. Osnovni ciljevi nadzora su sukladno članku 77. stavku 2. Zakona provjera zakonitosti, procjena sigurnosti i stabilnosti poslovanja leasing društva, a radi zaštite interesa primatelja leasinga i javnog interesa, pridonosa stabilnosti financijskog sustava te promicanja i očuvanja povjerenja u tržište leasinga. Pri tome Zakonom nije određeno na koja razdoblja se u postupku nadzora treba ograničiti. S obzirom da je u postupcima nadzora Hanfa slobodna odrediti koje će razdoblje nadzora obuhvatiti, Hanfa je za potrebe ovog nadzora, a uzimajući u obzir predmet nadzora, odlučila obuhvatiti razdoblje od 2008. do 2020. godine.

Pored navedenog, institut zastare je vezan uz pokretanje prekršajnog progona za počinjenje neke nezakonitosti ili ostvarivanje prava na odštetu, ali isti ni na koji način ne utječe na činjenicu o počinjenju nepravilnosti ili nezakonitosti sukladno Zakonu, a što je nadzorom nedvojbeno utvrđeno.

Društvo u Prigovoru više puta navodi da u kontekstu Zakona o obveznim odnosima Hanfa proizvoljno tumači dispozitivne ugovorne odredbe te da je provedenim radnjama i aktivnostima prekoračila ovlasti u provedbi nadzora koje su joj povjerene Zakonom.

Sukladno članku 77. stavku 1. Zakona kojim se definira nadzor nad leasing društvima određeno je kako je nadzor provjera posluje li leasing društvo u skladu s odredbama Zakona, propisima donesenima na temelju njega, u skladu s drugim propisima, s propisima o upravljanju rizicima, kao i u skladu s vlastitim pravilima i standardima, pravilima struke te na način koji omogućuje uredno funkcioniranje leasing društva te provođenje mjera i aktivnosti u cilju otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. Pored navedenog, člankom 53. Zakona određeno je kako se na prava i obveze subjekata u poslovima leasinga primjenjuje Zakon o obveznim odnosima, osim ako Zakonom nije drugačije određeno. Sukladno navedenom, Hanfa je u okviru svojih nadzornih aktivnosti provjerila posluje li Društvo i u skladu s odredbama ZOO-a te je u slučajevima gdje je utvrdila da Društvo postupa suprotno ZOO isto navela u Zapisniku navodeći odredbe ZOO-a onako kako su napisane te tumačeći ih u skladu s namjerom zakonodavca.

Nadalje, Društvo u Prigovoru navodi da su većinu primatelja leasinga u nadziranom razdoblju činile pravne osobe (mali, srednji i veliki poduzetnici) odnosno subjekti prava koje trebaju imati stupanj pozornosti koji se zahtijeva od trgovca, kao profesionalca, te su trebale i mogle imati veće razumijevanje svih ugovornih odredbi od prosječne osobe te da su raspolagale s odgovarajućim stručnim znanjima bilo u pogledu vanjskih i/ili unutarnjih suradnika za financijsko, računovodstveno, pravno i slično savjetovanje. Navodi se da se radilo o trgovačkim ugovorima te su obje ugovorne strane bile u ravnopravnom položaju prilikom pregovaranja i sklapanja pravnog posla, konkretno ugovora o leasingu.

Društvo također ističe da su primatelji leasinga bile pravne osobe, s većim stručnim financijskim znanjima, te da su mogle po primitku predmetnih obavijesti (s jasno naznačenim dotadašnjim i novim iznosima leasing rata/obroka), te zaprimljenim računima za nove leasing rate/obroke, pravovremeno reagirati te se očitovati o mogućim nejasnoćama ili neslaganjima, međutim Društvo navodi da ne nalazi evidentirane prigovore primatelja leasinga iz ugovora o leasingu koji su bili predmet ovog nadzora. Prema navodima Društva navedeno upućuje na činjenicu da su i primatelji leasinga bili upoznati s modalitetom izmjene leasing rate u skladu s odredbama općih uvjeta kao i da su bili posve suglasni s predmetnim načinom izmjene iste, slijedom čega je razvidno da su navodi Hanfe kako bi se na predmetne izmjene trebale primijeniti odredbe Zakona o obveznim odnosima posve pogrešni, nezakoniti i protivni ovlastima Hanfe.

Hanfa smatra da problematika obračuna i usklađivanja kamatnih stopa u ugovorima o leasingu zahtjeva određeni veći stupanj znanja nego što ga ima prosječni primatelj leasinga bez obzira radi li se o potrošaču ili ne. Uvidom u portfelj ugovora o leasingu koje je Društvo sklopilo s primateljima leasinga utvrđeno je da se znatan dio ugovora odnosi na male poduzetnike i obrtnike za koje se ne može očekivati da raspolažu s financijskim znanjem potrebnim za detektiranje pogrešno obračunatih leasing rata/ obroka. Počinjene nepravilnosti od strane Društva treba staviti i u kontekst vremena kada su počinjene odnosno u vrijeme značajnog pada referentnih kamatnih stopa koje je uzrokovalo znatno smanjenje fakturiranih rata/obroka u korist primatelja leasinga te je stoga primateljima leasinga bilo otežano detektirati da se leasing rate/obroci nisu smanjili u dovoljnoj mjeri.

Iz navoda Društva proizlazi da su primatelji leasinga trebali primijetiti da im je Društvo neosnovano zaračunalo veći iznos leasinga rata/obroka od onog kakav je trebao biti sukladno ugovornim odredbama te da činjenica da primatelji leasinga nisu dostavili prigovor na izdane račune znači da su rate obračunate na ispravan način. Također, to što Društvo ne nalazi evidentirane prigovore primatelja leasinga ne znači da ih nije bilo.

Slijedom navedenog, to što su primatelji leasinga većinom bile pravne osobe koje su, po navodima Društva, trebale primijetiti da su im rate pogrešno obračunate, a isti to nisu primijetili, ne znači da su leasing rate/obroci bili ispravno obračunati te isto nikako ne opravdava tadašnje postupanje Društva.

Društvo nadalje u Prigovoru ističe netočno tumačenje Hanfe da obavijesti, koje je Društvo slalo primateljima leasinga prilikom usklađivanja visine leasing rate/obroka, nisu bile dostatne odnosno da nisu sadržavale nikakvu informaciju o promjenama leasing rata/obroka već da se u istima samo pozivalo na nejasne odredbe općih uvjeta te da zato primatelji leasinga nisu mogli imati saznanja da je Društvo na navedeni datum promijenilo i leasing ratu/obrok, tim više što je Društvo navedene obavijesti slalo primateljima leasinga prije izdavanja računa za kamatu/leasing obrok kojim nastupa obveza za plaćanje leasing rata/obroka, te da je time izbjegnuto utjecaj primatelja leasinga.

Društvo u Prigovoru naglašava da se referentna kamatna stopa utvrđuje na zadnji dan svakog pojedinog tromjesečja pri čemu se za pojedino tromjesečje uzima vrijednost referente kamatne stope na zadnji dan prethodnog tromjesečja. S obzirom da se referentna kamatna stopa može utvrditi tek na zadnji dan tromjesečja, a koje promjene 3m EURIBOR i 3m LIBOR ne uvjetuje Društvo već isključivo financijsko tržište, Društvo ističe da su netočni navodi Hanfe da je obavještavanje primatelja leasinga o promjeni kamatne stope unutar rate/obroka bilo objektivno moguće ranije od datuma slanja obavijesti. Društvo navodi da navedeno tumačenje Hanfe također upućuje i na kontradiktornost stavova iznesenih u Zapisniku jer Hanfa, iako upoznata s činjenicom da se promjena 3m EURIBOR i 3m LIBOR može utvrditi zadnjim danom tromjesečja, istodobno smatra problematičnim da bi primatelji leasinga bili obaviješteni početkom idućeg mjeseca o promjeni referentne kamatne stope, ali ne obrazlaže na koji je drugi razuman način Društvo moglo ranije obavijestiti o predmetnoj izmjeni, posebice imajući u vidu da predmetnu izmjenu uzrokuje financijsko tržište.

Društvo također ističe da je postupalo u skladu s tada važećim Pravilnicima o načinu i metodi izračuna iznosa ukupne naknade za ugovore o operativnom/financijskom leasingu iz 2007. te je prilikom sklapanja ugovora primatelj leasinga bio upoznat s načinom obavještavanja o promjenama ugovornih odredbi.

Hanfa ne prihvaća navode Društva iz Prigovora. Društvo u Prigovoru pogrešno navodi tumačenje Hanfe iz Zapisnika „*da obavijesti, koje je Društvo slalo primateljima leasinga prilikom usklađivanja visine leasing rate/obroka, nisu bile dostatne odnosno da nisu sadržavale nikakvu informaciju o promjenama leasing rata/obroka već da se u istima samo pozivalo na nejasne odredbe općih uvjeta te da zato primatelji leasinga nisu mogli imati saznanja da je Društvo na navedeni datum promijenilo i leasing ratu/obrok*“. Iz ovako formulirane izjave proizlazi da primatelji leasinga nisu imali saznanja da se leasing rata/obrok promijenila. Međutim, s obzirom da su se leasing rate/obroci usklađivali s vrijednošću (netržišnom)

referentnih kamatnih stopa time su se mijenjali i njihovi iznosi te je jasno da su primatelji leasinga imali saznanja da se leasing rata/obrok mijenja. Prema tome, Hanfa u Zapisniku nije iznijela takvu formulaciju već je u Zapisniku navedeno: „S obzirom da navedene obavijesti ne sadrže nikakvu informaciju o promjenama leasing rata/obroka zbog promjene kamatne stope temeljem koje se iste obračunavaju, već da se u istima samo poziva na nejasne odredbe općih uvjeta primatelji leasinga nisu mogli imati saznanja da je Društvo na navedeni datum promijenilo i samu kamatnu stopu odnosno da kamatnu stopu ne usklađuje s tržišnim vrijednostima referentnih kamatnih stopa, već s vrijednostima uvećanim za određeni postotak.“

Nadalje, nadzorom je utvrđeno da su primatelji leasinga o usklađivanju leasing rata/obroka zbog promjene ugovorenih referentnih kamatnih stopa bili obavještavani putem posebnih obavijesti kreiranih na zadnji dan kalendarskog tromjesečja. U navedenim obavijestima primatelji leasinga bili su obaviješteni da je Društvo u skladu s člankom 4.4. općih uvjeta o ugovora o financijskom leasingu odnosno člankom 4.5. općih uvjeta ugovora o operativnom leasingu promijenilo leasing ratu/obrok. Obavijest istog sadržaja Društvo je dostavljalo primateljima leasinga i kada je prestalo usklađivati kamatne stope s tržišnim vrijednostima referentne kamatne stope tj. kada je od drugog tromjesečja 2009. povećalo kamatnu stopu za 2 postotna boda odnosno od četvrtog tromjesečja 2012. za 0,56 postotnih bodova. Dakle, primatelji leasinga nisu bili obaviješteni da se kamatna stopa temeljem koje Društvo obračunava leasing rate/obroke povećala za navedene postotke u odnosu na kamatnu stopu kakva je trebala biti sukladno ugovoru odnosno da Društvo ne usklađuje kamatne stope s tržišnim vrijednostima referentnih kamatnih stopa. U razdobljima kada nije usklađivalo kamatne stope s promjenama referentnih kamatnih stopa (prvo tromjesečje 2009., drugo i treće tromjesečje 2012.) Društvo nije posebno obavještavalo primatelje leasinga jer se kamatna stopa temeljem koje je Društvo obračunavalo leasing rate/obroke nije mijenjala u odnosu na prethodno tromjesečje iako se sukladno ugovornim odredbama trebala mijenjati.

Odredbe općih uvjeta na koje se Društvo pozivalo u obavijesti primatelju leasinga Hanfa je u nadzoru ocijenila kao nejasne te je utvrdila da iste ne daju pravo Društvu da mijenja kamatne stope u ugovorima o leasingu, a posebno kod ugovora o financijskom leasingu.

S obzirom da navedene obavijesti nisu sadržavale nikakvu informaciju o promjenama leasing rata/obroka zbog promjene kamatne stope temeljem koje se iste obračunavaju, već da se u istima samo pozivalo na nejasne odredbe općih uvjeta primatelji leasinga nisu mogli imati saznanja da je Društvo na navedeni datum promijenilo i samu kamatnu stopu odnosno da kamatnu stopu ne usklađuje s tržišnim vrijednostima referentnih kamatnih stopa, već s vrijednostima uvećanim za određeni postotak. Neupućenosti primatelja leasinga u promjenu kamatnih stopa pridonosila je i činjenica da su se u tom razdoblju nominalne kamatne stope (a time i leasing rate/obroci) smanjivale zbog smanjenja tržišnih vrijednosti referentnih kamatnih stopa pa je primateljima leasinga bilo otežano detektirati da se kamatne stope ne smanjuju u dovoljnoj mjeri.

Činjenica je, kako navodi Društvo u Prigovoru, da se primatelj leasinga ne može obavijestiti o usklađenju kamatne stope s tržišnom referentnom kamatnom prije datuma kada je ta referentna kamatna stopa kotirana (zadnji dan prethodnog tromjesečja). Međutim, činjenica je da Društvo, nije usklađivalo kamatne stope s tržišnom vrijednošću referentnih kamatnih stopa već sa, kako je to Društvo samo navelo u tijeku nadzora, tržišnom vrijednošću uvećanom za 2 odnosno 0,56 postotna boda. Hanfa je zaključila da takvo povećanje kamatnih stopa ima isti učinak kao da su za navedene postotne bodove povećane kamatne marže kao sastavni dio promjenjive kamatne stope. S obzirom da Društvo u tijeku nadzora nije dostavilo Hanfi odluke uprave Društva kojima su mijenjane kamatne stope te s obzirom na kontradiktorna očitovanja sadašnje i u trenutku počinjenja nepravilnosti aktualne Uprave Društva, Hanfa se nije mogla uvjeriti na koji je način povećanje kamatnih stopa u ugovorima o leasingu provedeno. Odnosno je li povećanje kamatnih stopa izvršeno povećanjem kamatne marže za 2 odnosno 0,56 postotna boda ili zbog usklađivanja s tržišnom vrijednošću referentnih kamatnih stopa koja je uvećana za 2 odnosno 0,56 postotna boda.

Neovisno o načinu promjene kamatne stope jasno je da je Društvo unaprijed donijelo odluku da će povećati kamatnu stopu u ugovorima o leasingu za 2% odnosno 0,56% tj. izmijeniti početne uvjete financiranja i to prije nego što je slalo obavijesti primateljima leasinga o promjenama rate/obroka zbog usklađenja s referentnom kamatnom stopom. Međutim, kako je nadzorom utvrđeno Društvo je propustilo pravovremeno obavijestiti primatelja leasinga o tako značajnom povećanju kamatne stope temeljem koje je obračunavalo leasing rate/obroke, a s čime se primatelj leasinga trebao usuglasiti.

Slijedom navedenog, Hanfa ostaje kod navoda iz Zapisnika da je takvim obavještanjem o promjeni leasing rate/obroka izbjegnuto utjecaj primatelja leasinga na izmjenu kamatnih stopa/leasing obroka koji nedvojbeno predstavljaju bitan sastojak ugovora o leasingu što dokazuje da su kamatne stope/leasing obroci izmijenjene jednostrano od strane Društva čime je Društvo postupilo suprotno članku 247. ZOO iz 2008.

Nadalje, Društvo u Prigovoru ističe da je Hanfi višekratno tijekom vremenskog razdoblja koje je obuhvaćeno predmetnim posrednim nadzorom, pa i kasnije tijekom drugih posrednih ili neposrednih nadzora, dostavljalo predloške posebnih odredbi ugovora i pripadajućih općih uvjeta i druge dokumentacije, i za financijski i za operativni leasing te da Hanfa pri tome nije utvrdila nepravilnosti i nezakornosti u smislu obračuna leasing rata/obroka. Društvo ističe da je Hanfa još 2012. razmatrala odredbu 4.4. Općih uvjeta te nije našla spornim način obračuna leasing rata/obroka. S obzirom na izostanak bilo kakvog utvrđenja Hanfe u smislu obračuna kamata, Društvo smatra da su Društvo i tadašnja Uprava Društva opravdano bili uvjerenja da se u poslovanju postupalo pravilno i zakonito, sukladno pozitivnim propisima koji uređuju leasing tržište.

Činjenica je da je Hanfa tijekom 2011. i 2014. u sklopu svojih ovlasti obavljala nadzore nad Društvom. Također je činjenica da je Hanfa u sklopu tih nadzora zaprimila određenu ugovornu dokumentaciju Društva koja uključuje obrasce ugovora i pripadajuće opće uvjete. Međutim, predmet tih nadzora nije bio obračun kamatnih stopa po ugovorima o leasingu tako da Hanfa nije niti mogla utvrditi nepravilnosti u tom dijelu.

Predmetni nadzor obračuna kamatnih stopa obuhvaća u samo jednom dijelu kontrolu obrazaca ugovora o leasingu i pripadajućih općih uvjeta dok je naglasak u utvrđivanju nepravilnosti nadzor postupanja subjekata u postupku donošenja odluka o promjeni kamatne stope te postupak obračuna kamatnih stopa što zahtjeva znatno širi i dublji obuhvat nadzora što je i opisano u Zapisniku. Nije moguće utvrditi nepravilnosti u obračunu kamatnih stopa isključivo pregledom obrazaca ugovora i općih uvjeta već je za predmetni nadzor potrebno izvršiti uvid u financijsku dokumentaciju, programsku podršku te interne akte leasing društva koji reguliraju način obračuna kamatnih stopa kako bi se u potpunosti utvrdile nezakornosti i nepravilnosti u načinu obračuna kamatnih stopa po ugovorima o leasingu, a što je Hanfa i utvrdila i obrazložila u Zapisniku. Upravo uvidom u ostalu dokumentaciju (obračune, odluke i sl.) te očitovanje Društva Hanfa je stekla potpunu sliku o načinu promjene i primjene kamatnih stopa u ugovorima o leasingu te je usporedbom načina postupanja Društva u obračunu i naplati tako izmijenjenih leasing rata/obroka i odredbi ugovora o leasingu odnosno općih uvjeta utvrdila nezakonito i nepravilno postupanje Društva koje je opisano u Zapisniku.

Nadalje, vezano uz navod Društva da je Hanfa još u 2012. razmatrala točku 4.4. općih uvjeta ugovora o leasingu te da u navedenoj točki nije našla ništa sporno Hanfa ističe da navedena točka regulira mogućnost usklađivanja leasing rata zbog određenih razloga koji su u njoj navedeni. Međutim, u navedenoj točki kao mogućnost usklađenja rate nije navedena „promjena na tržištu novca“, a što je Hanfa osporavala u ovom nadzoru. Slijedom navedenog, s obzirom da citirana točka općih uvjeta nije relevantna za predmetni nadzor ista ne može biti dokaz stava Hanfe o eventualnoj ispravnosti ugovornih odredbi.

No bez obzira na navedeno, sukladno članku 22. stavku 2. Zakona iz 2006. članovi uprave leasing društva moraju osigurati praćenje rizika kojima je izloženo leasing društvo kod poslovanja te donijeti odgovarajuće mjere kojima će leasing društvo ograničavati rizike. Društvo je dužno uspostaviti, provoditi te redovito ažurirati, procjenjivati i nadzirati mjere i

postupke kojima će osiguravati da su relevantne osobe društva svjesne postupaka koje moraju poštivati za pravilno izvršavanje svojih dužnosti i odgovornosti te mehanizme unutarnje kontrole, namijenjene osiguranju usklađenosti sa Zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona, kao i s drugim relevantnim propisima te internim odlukama, procedurama i postupcima na svim razinama leasing društva bez obzira da li je navedeno poslovanje bilo predmet nadzora ili ne.

Društvo u Prigovoru ističe da su navodi Hanfe iz Zapisnika kako ugovorne odredbe Društvu nisu davale pravo da mijenja leasing rate/obroke (kamatnu stopu) u tada aktivnim ugovorima o leasingu kontradiktorni svemu prethodno navedenom od strane Hanfe o promjenama leasing rata/obroka jer bi iz navedenog proizlazilo da se leasing rate/obroci nisu mogli povećavati niti smanjivati. S time u vezi, Društvo ističe da su u ugovorima o leasingu bili određeni samo djelomično parametri za izračun leasing rate/obroka, a da je cjelokupna metodologija izračuna leasing rate/obroka bila sadržana u pravilnicima Hanfe iz 2007., a koji su predviđali promjenjivost parametara za izračun leasing rate/obroka uz uvjet ugovaranja promjenjivosti. Dodatno, Društvo smatra da se ne može reći da su ugovorne odredbe Društva bile nejasne s obzirom na usklađenost s tada važećim pravilnicima Hanfe iz 2007., a uzimajući u obzir da odredbe Zakona predstavljaju *lex specialis* u odnosu na *lex generalis* koji uređuje obveznopravne odnose ugovornih strana. U odnosu na navod Hanfe po kojem Hanfa smatra da navedene ugovorne odredbe nisu davale pravo Društvu da mijenja leasing rate/obroke (kamatnu stopu) u tada aktivnim ugovorima o leasingu, Društvo ističe da su primatelji leasinga u razdoblju predmetnog posrednog nadzora bile pretežito pravne osobe s odgovarajućim financijskim i drugim stručnim znanjima, te su im financijski parametri ugovornih odredbi morali biti poznati. Dodatno, Društvo ističe da je jasno izražena suglasnost volja obje ugovornih strana prilikom sklapanja ugovora o leasingu o svim odredbama ugovora, pa tako i načinu obavještavanja o promjenama ugovornih odredbi sukladno tada važećim pravilnicima Hanfe iz 2007. godine.

Hanfa ne prihvaća navode Društva iz Prigovora. Činjenica je da je tada važećim pravilnicima o načinu i metodi izračuna ukupne naknade za ugovore o operativnom leasingu te realne godišnje kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu bila predviđena mogućnost izmjena nekog od elemenata izračuna pri čemu je davatelj leasinga bio dužan primatelju leasinga ponuditi mogućnost odabira načina obavještavanja o navedenim promjenama. Međutim, Hanfa u nadzoru nije osporavala mogućnost ugovaranja promjenjivosti leasing rata/obroka već je osporavala način na koji je ugovorena njihova promjena.

Naime, s obzirom da su kamatne stope/leasing obroci u ugovorima o leasingu bili vezani uz promjene ugovorenih referentnih kamatnih stopa jasno je da su isti mogli i trebali biti usklađivani s promjenama tržišne vrijednosti referentnih kamatnih stopa kao sastavnim dijelom promjenjivih kamatnih stopa temeljem kojih su se obračunavale leasing rate/obroci. Navod Hanfe iz Zapisnika da ugovorne odredbe nisu davale pravo Društvu da mijenja leasing rate/obroke (kamatnu stopu) u tada aktivnim ugovorima o leasingu nije iznesen u kontekstu usklađivanja s referentnim kamatnim stopama, jer to jasno proizlazi iz obrasca samog ugovora, već u kontekstu usklađivanja kamatnih stopa s pogrešnom vrijednošću referentnih kamatnih stopa.

Nadalje, u odredbama općih uvjeta ugovora o operativnom leasingu propisano je da Društvo može uskladiti leasing obrok zbog promjena na tržištu novca dok kod ugovora o financijskom leasingu nije predviđena ta mogućnost. Čak i kada bi ugovorne odredbe dopuštale promjenu leasing rata kod ugovora o financijskom leasingu zbog promjena na tržištu novca (kao što je to propisano kod operativnog leasinga) iz navedenih odredaba općih uvjeta nije jasno određeno o čemu ovisi promjenjivost leasing rate/obroka odnosno što znači pojam „promjene na tržištu novca“. U obrascu ugovora o leasingu je navedeno da se visina rate/obroka obračunava i usklađuje temeljem ugovorene referentne kamatne stope dok u općim uvjetima nije detaljnije razrađen način primjene ugovorene referentne kamatne stope. Prema tome, s obzirom da se u ugovorima o leasingu promjena leasing rata/obroka veže uz promjenu referentnih kamatnih stopa te nedostatak razrade primjene referentne kamatne stope u općim

uvjetima, navedena odredba općih uvjeta bi se mogla tumačiti da se „promjene na tržištu novca“ odnose upravo na promjene referentnih kamatnih stopa te da se leasing rate/obroci mogu mijenjati isključivo iz tih razloga.

Također, u odredbama općih uvjeta ni na koji način nije bilo propisano da se leasing rate/obroci mogu mijenjati na način da se ugovorene promjenjive kamatne stope (temeljem kojih se te leasing rate/obroci obračunavaju) usklađuju s vrijednošću referentnih kamatnih stopa koja se razlikuje od tržišnih.

Nadalje, tadašnja uprava Društva se na zahtjev samog Društva očitovala da su tada važeći opći uvjeti definirali mogućnost usklađivanja leasing naknade kod promjena na tržištu novca te da opći uvjeti nisu definirali da je uvjet za promjenu kamatnih stopa samo promjena referentne kamatne stope, već da su isti pokrivali ukupnu promjenu na tržištu novca koja uključuje i rast cijene novca tj. kamatne marže kao sastavnog dijela promjenjive kamatne stope (kako na ukupnom tržištu zbog rasta premije rizika na Republiku Hrvatsku (credit default swap) posljedično i ulazne marže refinanciranja. Iz očitovanja tadašnje uprave Društva se može zaključiti da „promjena na tržištu novca“ uključuje i promjenu kamatnih marži u primljenim kreditima kojima Društvo financira svoje poslovanje (ugovore o leasingu) te da bi se kamatne stope u ugovorima o leasingu mogle mijenjati i iz tog razloga. Ukoliko bi se navedenu odredbu tumačilo na taj način, nejasno je odnosi li se ta promjena na promjenu kamatne marže u već sklopljenim ugovorima o kreditu (kojima su financirani tada aktivni leasing ugovori) kod kojih je u tijeku njihovog trajanja došlo do promjene inicijalno ugovorenih kamatnih marži. Ili se ta promjena odnosi na promjenu (povećanje) ukupnog prosječnog troška refinanciranja (kamatnih marži) do kojeg je došlo iz razloga povećanja kamatnih marži u novim kreditima u odnosu na postojeće kredite. Nadalje, iz navedene odredbe općih uvjeta nije jasno u kojem bi se smjeru trebala kretati promjena uvjeta refinanciranja (kamatnih marži) da bi se na osnovu takve promjene vršila promjena kamatne stope u ugovorima o leasingu odnosno da li se promjene kamatne stope u ugovorima o leasingu vrše samo kod rasta troška refinanciranja (povećanja kamatnih marži u primljenim kreditima) ili u oba smjera.

Iz navedenog je Hanfa zaključila da su ugovorne odredbe kojima se regulira promjena leasing rata/obroka neodređene i neodredive te da nisu davale pravo Društvu da mijenja leasing rate/obroke (kamatnu stopu) na način da ih usklađuje s referentnim kamatnim stopama koje su različite od tržišnih. Ugovorima o leasingu nisu jasno određene izmjene leasing rata/obroka odnosno kamatnih stopa temeljem kojih se iste obračunavaju. Naime, Društvo nije ugovorom točno odredilo način izmjene leasing rate/obroka (kamatne stope) koji bi bio jasan i poznat primatelju leasinga te koji bi bio objektivne prirode i na koji ugovorne strane ne bi svojevolumno mogle utjecati. Navedenim postupanjem primatelju leasinga nisu na razumljiv način prezentirane njegove potencijalne obveze koje bi mogle dovesti do većih troškova kamata/leasing obroka od onih koje su inicijalno ugovorene. Slijedom navedenog, Hanfa je zaključila da su navedene odredbe općih uvjeta ugovora o financijskom i operativnom leasingu nejasne, podložne različitim tumačenjima, ne doprinose transparentnosti ugovornih odnosa te ostavljaju mogućnost Društvu da na primatelja leasinga prevali troškove koji nisu vezani uz financiranje aktivnih ugovora o leasingu.

Nadalje, Društvo u Prigovoru ističe da troškovi leasing rata/obroka ni u jednom trenutku nisu bili veći od onih inicijalno ugovorenih, kako to Hanfa u Zapisniku pogrešno navodi, već su štoviše bili jednaki ili manji.

Nadzorom je utvrđeno da je Društvo od početka 2008. do kraja 2011. sklapalo ugovore o leasingu u valuti EUR i CHF gdje je obračunavalo leasing rate/obroke temeljem promjenjive kamatne stope (ugovorene ili interno određene od strane Društva) koja se sastojala od fiksnog dijela (kamatne marže) i promjenjivog dijela (vrijednosti ugovorene referentne kamatne stope 3m EURIBOR za ugovore u valuti EUR i 3m LIBOR za ugovore u valuti CHF). Dakle inicijalno ugovoreni leasing rate/obroci su se obračunali temeljem promjenjive kamatne stope koja je bila vezana uz promjene tržišnih vrijednosti referentnih kamatnih stopa. Sukladno odredbama ugovora Društvo je bilo dužno usklađivati leasing rate/obroke (odnosno kamatne stope

temeljem kojih je obračunavalo te leasing rate/obroke) s tržišnim promjenama ugovorenih referentnih kamatnih stopa na tromjesečnoj osnovi.

Nadzorom je utvrđeno da u pojedinim razdobljima trajanja ugovora o leasingu Društvo za većinu ugovora nije usklađivalo kamatne stope (temeljem kojih je obračunavalo leasing rate/obroke) s tržišnim promjenama referentnih kamatnih stopa. Od drugog tromjesečja 2009. Društvo je za usklađivanje primjenjivalo vrijednost referentne kamatne stope koja je bila za 2 postotna boda veća od tržišne dok je od četvrtog tromjesečja 2012. primjenjivalo vrijednost referentne kamatne stope koja je bila veća od tržišne za 0,56 postotna boda. Takvim načinom obračuna kamatnih stopa Društvo je primateljima leasinga zaračunalo veće iznose leasing rata/obroka od onih kakvi su trebali biti zaračunati sukladno ugovornim odredbama. Činjenica je da su, iz razloga značajnog smanjenja vrijednosti referentnih kamatnih stopa, leasing/rate uglavnom bile manje ili jednake početnim ratama/obrocima, ali je činjenica da su leasing rate/obroci bili veći od leasing rata/obroka koji bi bili obračunati da je Društvo iste obračunavalo sukladno ugovornim odredbama odnosno da je za usklađivanje primjenjivalo tržišne vrijednosti referentnih kamatnih stopa.

U odnosu na razloge Društva za promjenu kamatnih stopa, Društvo u Prigovoru navodi da ostaje kod svih navoda iz prethodnih očitovanja danih u tijeku nadzora.

Iz očitovanja Društva dostavljenog u tijeku nadzora proizlazi da je razlog korekcije kamatnih stopa u ugovorima o leasingu bilo povećanje troškova refinanciranja i pokriće povećanja rizika poslovanja postojećeg portfelja.

Vežano uz navod Društva da je došlo do povećanja troškova refinanciranja, nadzorom je utvrđeno da je Društvo svoje poslovanje (leasing plasmane) uglavnom financiralo kreditima od povezanog društva s promjenjivom kamatnom stopom koja se sastojala od ugovorene kamatne marže i ugovorene referentne kamatne stope. Uvidom u kretanja kredita koje je Društvo primilo u razdoblju od 2008. do 2012. utvrđeno je da za vrijeme trajanja tih kredita nije došlo do povećanja inicijalno ugovorenih kamatnih marži odnosno nije došlo do povećanja troškova za Društvo vezanih uz financiranje tada aktivnih ugovora o leasingu, a što bi eventualno opravdalo podizanje kamatnih stopa u ugovorima o leasingu. Naprotiv, kod više kredita je za vrijeme njihovog trajanja došlo do smanjenja kamatnih marži. Činjenica je da su se u navedenom razdoblju kamatne marže u novosklopljenim kreditima povećavale (iako ne značajno) u odnosu na prethodno sklopljene kredite iz razloga kriznih okolnosti i povećanja premije rizika na Republiku Hrvatsku (credit default swap) te da je porast kamatnih marži u novosklopljenim kreditima utjecao na porast prosječnog troška refinanciranja Društva. Međutim, pod uvjetom adekvatnog upravljanja rizicima (kamatna i ročna usklađenost izvora financiranja i plasmana), novosklopljenim kreditima bi trebali biti financirani novi ugovori o leasingu kod kojih je Društvo ugovaralo inicijalno veće kamatne marže u odnosu na prethodno sklopljene ugovore o leasingu te bi se tako trebala povećati i prosječna kamatna marža u ugovorima o leasingu. Slijedom navedenog, porast kamatnih marži u novosklopljenim kreditima (kojima bi se trebali financirati novi ugovori o leasingu) zbog promjena na tržištu ne bi trebao utjecati na porast kamatnih stopa u već sklopljenim ugovorima o leasingu, već samo u novim.

Kao drugi razlog povećanja kamatnih stopa u ugovorima o leasingu Društvo je u tijeku nadzora navelo pokriće povećanja rizika postojećeg portfelja. Činjenica je da je zbog nastupanja gospodarske krize povećan udio loših plasmana u Društvu te da su iz navedenih razloga povećane rezervacije za pokriće sumnjivih i spornih potraživanja što je, uz smanjenje volumena poslovanja zbog utjecaja krize, direktno utjecalo i na smanjenje dobiti Društva. Međutim, Hanfa ne vidi razlog zašto bi rizik postojećeg portfelja Društvo prebacilo na primatelje leasinga na način da im poveća kamatne stope u odnosu na inicijalno ugovorene, a pogotovo na one primatelje leasinga koji uredno izvršavaju svoje ugovorne obveze.

Slijedom navedenog, Hanfa ostaje kod nalaza utvrđenih nadzorom da nisu postojali opravdani razlozi za povećanje kamatnih stopa u ugovorima o leasingu jer nije došlo do povećanja troškova za Društvo vezanih uz financiranje tada aktivnih ugovora o leasingu, već je došlo do

smanjenja istih, da porast kamatnih marži u novosklopljenim kreditima ne bi trebao utjecati na porast kamatnih stopa u već sklopljenim ugovorima o leasingu, već samo u novim te da povećane troškove rezervacija za loše plasmane koji su nastali za Društvo zbog materijalizacije kreditnog rizika nije opravdano prevaliti na primatelje leasinga.

U odnosu na očitovanja dana u tijeku nadzora Društvo u Prigovoru dodatno ističe da je okruženje u kojem je poslovalo u periodu 2008. do 2013. bilo obilježeno najvećom financijskom krizom u novijem razdoblju i imalo je višestruki utjecaj na održivost poslovanja Društva. Kao ključne rizike kojima je bilo izloženo u navedenom periodu Društvo navodi smanjene volumena novog financiranja, poslovanje s gubitkom što je rezultiralo dodatnim povećanjem gubitka iznad visine kapitala, pad kvalitete portfelja (povećanje nenaplativih plasmana i dospjela potraživanja), negativna očekivanja i neizvjesnost u vidu refinanciranja te negativne makroekonomske trendove.

Društvo navodi da su, uzimajući u obzir sve prethodno navedeno s aspekta upravljanja rizicima, Društvo i tadašnja Uprava Društva uz optimizaciju poslovanja poduzeli i niz drugih aktivnosti kako bi se osiguralo održivo poslovanje Društva, a što nikako nije utjecalo na troškove leasinga rata/obroka primateljima leasinga. Društvo ističe da do povećanja troškova leasing rata/obroka u odnosu na inicijalno ugovorene nikad nije ni došlo, štoviše u 2009. godini Društvo je smanjilo kamatne stope čime su se posljedično primateljima leasinga smanjili troškovi leasing rata/obroka. Društvo navodi da kamatne stope vezane uz 3m EURIBOR padaju za 2,44% (sa 7,97% u 2008. godini na 5,53% u 2009. godini) dok kamatne stope vezane uz 3m LIBOR padaju za 0,73% (sa 6,61% u 2008. godini na 5,88% u 2009. godini).

Hanfa se ne slaže da je Društvo u 2009. smanjilo kamatne stope temeljem kojih je obračunavalo leasing rate/obroke. Nadzorom je utvrđeno da je Društvo obračunavalo leasing rate/obroke temeljem ugovorene ili interno određene promjenjive kamatne stope koja se sastojala od fiksnog dijela (kamatne marže) i promjenjivog dijela (vrijednosti ugovorene referentne kamatne stope). Činjenica je da su se u dijelu nadziranog razdoblja nominalne kamatne stope smanjile u odnosu na početne tako da su se u odnosu na početne smanjili i iznosi leasing rata/obroka koji su obračunavati temeljem tih kamatnih stopa. Međutim, nominalne kamatne stope nisu se smanjile odlukom Društva već uslijed značajnog smanjenja referentnih kamatnih stopa koje su sastavni dio promjenjive kamatne stope tj. zbog ugovornog usklađivanja kamatnih stopa s tržišnom vrijednošću referentnih kamatnih stopa. Nadzorom je utvrđeno da su se referentne kamatne stope smanjile u većem iznosu nego što su se smanjile nominalne kamatne stope u ugovorima o leasingu iz čega proizlazi da je Društvo koristilo veću vrijednost referentne kamatne stope od tržišne ili je povećalo fiksni dio kamatne stope (kamatnu maržu). Iz navedenog je jasno da iako su nominalne kamatne stope, a time i leasing rate/obroci koji su se obračunavali temeljem tih kamata, zabilježili smanjenje, isti bili veći nego što su trebali biti sukladno ugovornim odredbama odnosno jasno je da je Društvo takvim načinom obračuna kamatnih stopa oštetilo primatelje leasinga.

Društvo u Prigovoru navodi kako smatra da je za razumijevanje problematike koja je predmet nadzora potrebno pojasniti mehanizme koji utječu na kreiranje cijene novca, zaključuje da ne postoji jedinstvena definicija tržišta novca, navodi definicije tržišta novca iz raznih izvora te iz navedenog izvodi zaključak što bi tržište novca moglo biti.

Iz navedenog proizlazi da i samo Društvo priznaje da je pojam tržišta novca složen pojam koji se može različito tumačiti, međutim to ga nije spriječilo da u opće uvjete, kao pravnu osnovu za izmjenu leasing rata/obroka, ugradi upravo odredbu da je usklađenje leasing rate/obroka moguće zbog „promjene cijena na tržištu novca“. Dakle, Društvo je mogućnost promjene leasing rate/obroka koji nedvojbeno predstavljaju bitan sastojak ugovora vezalo uz neodrediv pojam, a kako je to utvrđeno nadzorom.

Društvo nadalje u Prigovoru navodi da je u navedenim uvjetima poslovanja gdje je bila prisutna nelikvidnost bankarskog tržišta, značajni rast troškova rizika te kontinuirana neizvjesnost dostupnosti kredita, tadašnja Uprava Društva poduzela odgovarajuće aktivnosti i mjere kako bi održala stabilnost poslovanja, solventnost, likvidnost i održivost optimalnih resursa Društva

za funkcioniranje te da je navedeno u skladu s načelima savjesnog poslovanja i upravljanja rizicima Društva.

Činjenica je da je uslijed nastale krize bila prisutna nelikvidnost bankarskog tržišta, značajan rast troškova rizika i kontinuirana neizvjesnost dostupnosti kredita. Hanfa ne osporava da je Društvo bilo značajno pogođeno financijskom krizom zbog čega je ostvarilo značajne gubitke u poslovanju što je prijetilo nastavku kontinuiteta poslovanja. Međutim, premošćivanje nezavidne situacije u kojoj se Društvo našlo neopravdanim prebacivanjem vlastitih gubitaka u poslovanju na primatelje leasinga (na način da im se povećavaju leasing rate/obroci bez jasnih ugovornih odredbi i opravdanih razloga), nikako se ne može nazvati savjesnim poslovanjem ili dobrim upravljanjem rizicima. Osim samog Društva gospodarskom krizom bili su pogođeni i ostali subjekti na tržištu pa tako i primatelji leasinga s kojima je Društvo sklapalo ugovore o leasingu. Njihov položaj je dodatno pogoršan time što je Društvo svoje gubitke u poslovanju neopravdano prebacilo na njih.

Nadalje, Društvo u Prigovoru navodi da se ne slaže s navodima Hanfe da nije bilo opravdano prevaliti na primatelje leasinga povećane troškove rezervacija za loše plasmane koji su nastali za Društvo zbog materijalizacije kreditnog rizika. Društvo smatra da je pad novih plasmana, kao posljedica negativnih makroekonomskih trendova i neizvjesnosti na tržištu (pad BDP-a, rast nelikvidnosti na tržištu, porast nenaplativih plasmana, negativne investicijske klime i investicijskog pesimizma) posljedično doveo do povećanja troškova rizika, te navedeno nije moglo biti preliveno samo na nove plasmane, niti je to bilo u duhu savjesnog gospodarstvenika.

Preuzimanje rizika predstavlja neraskidivi dio poslovanja Društva kao pružatelja financijskih usluga pri čemu Društvo potencijalne troškove tih rizika ugrađuje u cijenu svojih proizvoda. Hanfa ne osporava činjenicu da je uslijed nastale krize došlo do povećanja troškova rizika, ali osporava prebacivanje tih rizika na postojeće plasmane primatelja leasinga na način da im se povećavaju leasing rate/obroci u odnosu na one kakvi su trebali biti sukladno ugovornim odredbama, a posebno na primatelje leasinga koji su uredno otplaćivali svoje ugovorne obveze. Osim što navedeno postupanje nije bilo opravdano isto nije imalo nikakve osnove u ugovornim odredbama.

Društvo u Prigovoru zaključno ističe da su suprotno navodima Hanfe iz Zapisnika Društvo odnosno tadašnji članovi Uprave Društva postupali sukladno članku 22. Zakona iz 2006. te su poduzimali odgovarajuće mjere za praćenje i ograničenje rizika kojima je Društvo bilo izloženo u znatnoj mjeri, a ujedno temeljem svega prethodno navedenog razvidnim proizlazi kako je tadašnja Uprava Društva osigurala da poslovanje Društva bude u skladu s odredbama Zakona iz 2006. i odgovarajućih propisa.

Hanfa smatra da je argumentirano osporila sve navode Društva iz Prigovora te ostaje kod utvrđenja opisnih u Zapisniku da je Društvo jednostrano i selektivno povećalo početne kamatne stope temeljem kojih je obračunavalo leasing rate/obroke pri čemu kao podlogu za navedeno nije imalo jasne ugovorne odredbe i opravdane razloge te o navedenim izmjenama nije na primjeren način obavijestilo primatelje leasinga, da je tako povećane kamatne stope Društvo održavalo do isteka ugovora te je na taj način primateljima leasinga zaračunalo leasing rate/obroke u iznosima većim od onih kakvi su trebali biti sukladno ugovornim odredbama te da navedenim postupanjem članovi Uprave Društva nisu osigurali da poslovanje Društva bude u skladu s odredbama tada važećeg Zakona i propisima donesenim na temelju tog zakona, odnosno u skladu s drugim zakonima kojima se uređuje poslovanje leasing društava te propisima donesenim na temelju tih zakona čime su postupili suprotno članku 22. Zakona iz 2006. Pored navedenog, Društvo odnosno članovi njegove uprave su neosnovanom naplatom leasing rata/obroka postupali nesavjesno i nepošteno te protivno pravilima struke i najboljim interesima primatelja leasinga, te na taj način nisu štitili integritet leasing tržišta, a kako je to određeno člankom 43. točkom 1. Zakona.

Slijedom navedenog, Hanfa je odlučila da je Društvo dužno dostaviti pisano očitovanje Hanfi o aktivnostima koje je poduzelo prema svim primateljima leasinga čije su ugovorne obveze neosnovano i netransparentno jednostrano izmijenjene na način da je od 2009. usklađivalo

promjenjive kamatne stope (temeljem kojih je obračunavalo leasing rate/obroke) s vrijednošću referentnih kamatnih stopa koje nisu odgovarale tržišnim vrijednostima, a kako je to naloženo u točki 1.2. izreke ovog Rješenja.

2. Razmatrajući obim i utjecaj utvrđenih nepravilnosti na korisnike usluga leasinga Hanfa je sukladno članku 101. stavku 2. točki 7., a u svezi članka 101. stavka 1. točke 4. Zakona naložila Društvu posebnu nadzornu mjeru objave obavijesti o donesenom predmetnom rješenju na internetskoj stranici Društva te postavljanje mrežne veze na predmetno rješenje koje će se objaviti na internetskoj stranici Hanfe, kao i zabranu uklanjanja navedene obavijesti sa početne internetske stranice Društva u razdoblju od 60 (šezdeset) dana od dana objave kako bi sve zainteresirane osobe bile obavještene o navedenom nalogu.

Na temelju rezultata cjelokupnog postupka, provedenog na temelju odredbe članaka 78. Zakona, a sukladno članku 9. i 96. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ broj 47/09, dalje u tekstu: ZUP), odlučeno je kao u izreci Rješenja, a sve uzimajući u obzir da se time u većoj mjeri nego što je to nužno ne ometa redovito poslovanje Društva, sve u skladu s načelom zaštite prava stranaka i javnog interesa iz članka 6. ZUP-a.

Odlučujući o dužini rokova u kojima je Društvo dužno postupiti po Rješenju, Hanfa je uzela u obzir prirodu i obujam obveze te ocijenila da je navedeni rok za izradu i dostavu izvješća Hanfi primjeren i logičan sukladno članku 79. stavku 2. ZUP-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu u roku od 30 dana od dana primitka ovog Rješenja.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman

KLASA: UP/I 973-06/21-01/02
URBROJ: 326-01-50-52-521-21-7

Zagreb, 22. travnja 2021.